

w SOBOTĘ DNIA 7. PAZDZIERNIKA ROKU 1786

Z Warszawy dnia 4. Paździer. Dniem pierwey przed rozpoczętym w tuteyszey Stolicy teraźnieyszym Seymem, to iest w przeszłą Niedzielę, odprawił się Uroczysty Wiazd Xiążęcia Jmci *Prymasa.* Assystowały liczne karety paradne, Ministrów, Senatorow, Marszalka *Rady Nieustaiącey,* Dygnitarow, y innego Państwa. W Karecie z Xiążęciem Jmcią *Prymasem,* siedzieli na przedzie JJ. XX *Garnysz* Biskup *Chelmski,* y *Kossakowski* Biskup *Jnflantski;* za karetą zaś iechała Leyb Gwardya Konna Koronna. Od Cechow y Magistratu

ceremoniałem, naprzód przyimowany był od Dworu Królewskiego, potym od Dygnitarzow, naostatek od Senatorow y Ministrow, y na Publiczną Audyencyą do Nayiaśnieyszego Pana od Marszałków był wprowadzony. Tegoż dnia w Pałacu *Prymasowskim* dawany był wspaniały Obiad na 60. osob.

Nazaiutrz, to iest w przeszły poniedziałek, przy zaczęciu teraźnieyszego Walnego y Wolnego Seymu, po zebraniu się JJ. PP. Senatorow, Ministrow, i Posłow, na pokoie Zamkowe, Król Jmć udałsię ze wszystkiemi przy liczney assystencyi do Kościoła Kollegiaty *Warszawskiey* na Mszą, którą o *Duchu S.* śpiewał Xiąże Jmć *Pułtuski Szembek* Biskup *Płocki*, Kazanie zaś Seymowe miał J. X. *Kociełkowski* (niegdy *Jezuita*) Kanonik Gnieznieński. Po zakończonym Nabożeństwie, Król Jmć powróciwszy do Zamku wespoł z JJ. PP. Senatorami y Ministrami, udał się do Senatu, a JJ. PP. Posłowie do *Izby Poselskiey*.

Sessya Seymowa I. w Izbie Posel: sca swoie w *Izbie Poselskiey* zabrali, JP. *Tyzenhauz* Chorąży y Poseł *Wileński*, zastępuiący mieysce Marszałka Starey Laski, zagaił Sessyą; po którym zagaieniu upraszał JJ. PP. Arbitrow na ustęp.

Po ustąpieniu Arbitow z *Izby Poselskiey*, obiekcye na Posłach będącę, niektóre zalatwione zostały, oraz Seymik *Wołyński* rozdwoiony przez dobrowolnie od funkcyi swoiey JJ. PP. Posłow, pod zagaieniem JP. Kasztelana *Wołyńskiego* obranych, został zaspokóiony.

Przystąpił zatym JP. Marszałek do rozpoznania podwoynego Seymiku *Podolskiego* y po różnych przeciwnych Poselskich zdaniach, tenże JP. Marszałek proponował, ażeby *Lauda* tych dwóch Seymikow czytane były; które (po różnych także zdaniach) nakoniec czytano oba tak pod zagaieniem Podkomorskim, iako też pod zagaieniem J. P. Sędziego *Latyczewskiego* wydane; Potym przeczytaniu, Sessya (która trwała do godziny 8. wieczorney) solwowana iest na dzień następuiący, to iest wczorayszy

raffza Seffya, do pozna trwaiąca, do dzifieyfzey Gazety wniść nie mogła.)

Z Warszawy dnia 27. Wrześ: Sztafeta przyflana z *Nieświża*, fmutną do tuteyfzey Stolicy przyniofła nowinę, iż Xiążę Jmć. Hieronim *Radziwiłł* Podkomorzy W. X. *Lit:* Kawaler Orderow *Polfkich*, dnia 18. tego Miefiąca, o godz: 11. w nocy, w famym młodości kwiecie, bo dopiero Rok 27. wieku fwego kończący, pełne przyfzłych nadziei fwe życie, w *Nieświfkim* Zamku, w oczach ftarfzego brata fwego Xiążęcia Imci Woiewody *Wileńfkiego* (tym załośnieyfzego, iż bezdzietnego) z niewypowiedzianym wfzyftkich żalem, cale niefpodziewane, po kròtkiey chorobie zakończył. Był to fyn Xiążęcia Michała *Radziwiłła* Woiewody *Wileńfkiego*, Hetmana Wielkiego *Litewfkiego*, y Anny z *Myciel fkich* Kafztalanki *Poznańfkiey*, po Xiążęciu Leonie *Radziwile* Krayczycu *Litt:* pozoftałey wdowy, a powtórney tegoż Xiążęcia Hetmana Wielkiego Małzonki. Brat młodfzy rodzony (acz z inney Matki) wfpo-zęcia Jmci Woiewody *Wileńfkiego*. Ociec ośmniedzielnego tylko przy pierfiach ieszcze zoftaiącego iedynaka (co za nadzieia y co za boiaźń (:) Xiążęcia *Dominika Hieronima Karola*, dnia 4. przefzłego miefiąca w *Białey* narodzonego, tu teraz, z owdowiałą fwą Xiężną Matką, w drodze do *Nieświża* zoftaiącego; do ktòrego dwie wielkie Xiążęce krwi, *Radziwiłłow* po Oycu, y *de Tour & Taxis* po Matce, Panuiących Monarchow tykaiące, razem fpłynęły: Nadzieia zatym, tak potężney w Oyczyznie Familii, na tym tylko iednym niemowlęciu teraz wfpiera fię.

Z Warszawy dnia 30. Wrześ. Znowu fmutna dla Oyczyzny nafzey aż z famego *Rzymu* fięga nas nowina, iż w tameczney Stolicy Senator *Polfki*. JP. Jozef z *Eklow Hilzen*, Woiewoda *Mścifławfki*, Starofta Grodowy *Brafławfki*, Kawaler Orderow *Orła Białego* y *S. Stanifława*, opatrzywfzyfię do wieczności *SS. Sakramentami* y uczyniwfzy rozporządzenie maiątku fwego, dnia 31. przefzłego miefiąca o pòłnocy, w roku wieku fwego 30. z tym

ny z Familii, naprzod w *Niemczech* rozkrzewioney, a potym do *Prus* y *Jnflant* od Imiennika swego Joba *Hülzena* W. Mistrza *Krzyżackiego* wprowadzoncy; Oyca miał Jana Augusta *Hilzena* Woiewodę *Mińskiego*, a Matkę żyiącą ieszcze, (day Boże iak naydłużey.) Konstancyą z *Platerow* Woiewodzankę *Inflantską*. Polor w rozmaitych Naukach y cudzoziemskich ięzykach, brał w domu swoiego Oyca, między nayuczeńszemi podówczas Panami liczonego; a to pod szczegulnym ieszcze dozorem iednego z naybiegleyszych w Naukach y. rzeczach Politycznych *Jezuity*, po tym przez kilkanaście lat sławnego w *Collegium Nobilium Warszawskim* Rektora, a teraz Opata *Hebdowskie*go y Orderu *S. Stanisława* Kawalera, zasłużonego z wielu miar w Oyczyżnie Weterana. Od takiego Nauczyciela wyćwiczony w umieiętnościach, zwiedzał z nim przez kilka lat cudze kraie, y z osobliwszą po wszystkich Dworach przyimowany bywał względnością. Po wróciwszy do Oyczyzny, y zacząwszy życie Obywatel- III. Starostwo Grodowe *Brasławskie*, przez ustąpienie swoiego Oyca, konferowane; potym Kasztelanią *Jnflantską* y Order *Orła Białego*, od tegoż Króla; a od teraźnieyszego Monarchy *Stanisława Augusta*, wyniesiony był po swym Oycu na krzesło Woiewodztwa *Mińskiego*, toż postąpił na Woiewodztwo *Mścisławskie* po wuiu swym Konstantym *Platerze*, na Kasztelanią *Trocką* postępuiącym. W Roku 1767. obrany Marszałkiem Trybunału Głownego *Litewskiego*, w zawiłych y trudnych podczas tego Urzędu swego okolicznościach, pokazał równie umysłu swego męstwo, iako y rostropność, gdy niedopuścił żeby ten Trybunał był zerwany. W rozmaitych ięzykach, mianowicie w Narodowym, w *Łacińskim*, y w *Francuskim*, tłumaczył się y pisał do podziwienia; teraz nawet podczas ostatniey przed śmiercią swey bytności w *Paryżu*, ugęszczał z uczonemi ludzmi na mieysce tam nazwane *le Licée;* y gdy w tymże uczonym Zgromadzeniu czytał swe mądre *Dyssertacye*, wszystkich *Francuzow* zadziwiał.

SUPLEMENT

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 7. PAZDZIERNIKA ROKU 1786

Z Stambułu dnia 30. Lipca. Nasze Ministerium. mocno iest zatrudnione Minister *Rossyiski* częste miewa konferencye z temiż pierwszemi naszemi Ministrami Stanu Przybył do *Cieśniny Dardanelskiey* woienny okręt *Hiszpański* z prezentami dla *W. Sułtana* Na *Morze Czarne* wiele wychodzı okrętow y Fregat.

Z Wiednia dnia 26. Sierpnia. Dnia wczorayszego, Cesarz Jmć w dobrym zdrowiu przybył do *Laxembourg*, gdzie także znayduie się y Xiąże Jmć *Franciszek.*

Z Paryża dnia 28. Sierpnia. Dnia dzisieyszego Xiąże Jmć *Cieszyński* z swoią małżonką ztąd wyiechał.

Zawczora, Pan *Linguet* sam indukował swą Sprawę przeciwko Xiążęciu *d' Aiguillon*, z powszechnym plauzem. Barzo wielkie mnostwo było spektatorow tey Indukty, Żąda on od pomienionego Xiążęcia 120,000. *Liwrow* za swą dla niego robotę.

Z Berlina dnia 12. Września. Opisanie ubiora Kościelnego pod czas pogrzebu w *Potsdamie.*,, W Kościele było sześć arkuadow, z każdey strony po trzy po miedzy Pilastrami Te arkuady na 50. stop wysokości maiące, były na dwa chory podzielone, czarną materyą pokryte, y białemi falbonami garnirowane, Nad temi chorami, iako też y pośrzod tychże arkuadów wisiały zawieszone, częścią krysztalowe, częścią bronzowe pozłacane lichtarze. Sklepienie Kościelne. było oświecone piącią krysztalowemi koronami, a pilastry, gzymsy, y arkuady, oświecały lampy Na 6. Kościelnych pilastrach, były malowane *en Bareliefs* kolo-

I. Wzięcie *Szląska*. Figura reprezentuiąca *Szląsk* w koronie na głowie. y tarczę maiąca u boku, która koronę zdeymuie z głowy, y składąią na ołtarzu Królestwa *Pruskiego*. z tym napisem: *Victoriis partam supplex imponit coronam.*

II. Woyna z siedmią Monarchami od Roku 1756. do Roku 1763. Król trzymał w iedney ręce miecz, a w drugiey tarcze, y wspierał się nogą na pogruchotanych Herbach; napis zaś taki: *Sex hostium tela sustinuit unus.*

III. Przyozdobienie Miast przez nowe budowy, oraz cywilizacya kraiu y iego ożyźnienie. Król stał w laurowym wieńcu, y ten był napis: *Urbes ædibus, terram frugibus.*

IV. Zagarnienie *Prus. Zachodnich.* Król podgarniał ręką dwie razem związane tarcze; na tey, która mu była bliższa, te napisane były słowa: *Borussia Orientalis;* na drugiey zaś: *Borussia Occidentalis* W drugiey ręce trzymał Król gałązkę oliwną, na znak, iż niezakłóciwszy pokoiu, rozszerzył kray; y ten napis: *Diu disjuncta conjungit.* (Nie dla tego iednak nazwany był *Wielkim*, że te *Prusy Polskie* zagarnął; ale dla tego ie zagarnął, że iuż był *Wielki*.)

V. Związek *Teutoński*. czyli konfederacya Xiążąt *Jmperii* Rycerz przyciągał swą oliwną gałązką, niektóre *Rzymskie Fasces*, y ten napis *Sic iuncta nunquam rumpetur Germania.*

Nauk, y rozmaitych kunsztow. Bohatyr tarczą swoią okrywał rozmaite Nauki, kunszty y rzemiosła; a w prawey ręce trzymał woienną kopią z tym napisem: *Cuncta tuebar.*

Na sześciu chorach Kościelnych, na zawieszonych zaponach wisiało 6. trofeow. Na ich tarczach, po dwa imiona były wyrażone tych mieysc które zwycięstwem tego Bohatyra były sławne. (1) *Mollwitz. Czaslau.* (2) *Hohenfriedberg, Soor.* (3) *Kesselsdorf Lowositz* (4) *Praga. Rosbach.* (5) *Leüthen. Zorndorf.* (6) *Liegnitz Torgau.*

W środku Kościoła był wystawiony Kościoł *Nieśmiertelności*. To *Castrum doloris* takowy miało napis: *Votis iam nunc adsuesce vocari*, y całe było pokryte czarną florą, Pilastry y kapitele były złocistemi festonami y rozmaitemi medalionami przyozdobione. Wszystkie chory, arkuady. y całe ściany Kościelne, rzęsistym światłem oświecone. Ten Kościoł *Nieśmiertelności* miał kopułę, która czarnemi festonami była przyozdobiona. a orzeł w niey unosił się z rozpostartemi skrzydłami. Nad truną wisiała kryształowa Korona. Na wyniosłych gradusach axamitem czarnym, złotemi galonami pokrytych. stała truna, a przy niey 4. taborety axamitne czarne, z Królewskiemi Insigniami.

Sciany Kościelne czarnym suknem były pokryte, a na nich wisiały Herby Królewskie. Przednie

Figury. Pierwsza wyrażała Biegłość w polityce. y trzymała w ręku owalney figury zwierciadło. około którey wąż się obwiiał. Druga, *Męstwo*, które oznaczał miecz y lwia skóra. Trzecia *Sprawiedliwość* wyrażona z mieczem y z szalkami w ręku. Czwarta *Stałość*, reprezentuiąca figura była wsparta na ułamaney kolumnie.

Było także po rozmaitych mieyscach rozłożonych 16. Ołtarzow, na których liczne paliły się świece. Ambona, która iest z białego marmuru, powleczona była czarnym suknem z białą falboną. Loża Królewska była illuminowana, y przykryta czarnym axamitem z srebrnemi galonami. Nad grobem Monarszym, nad którym dwa Geniusze utrzymywały bogate złociste gierydony, takowy był napis: *Immerito mori, Cœlum recludit virtus.*

Y w ten sposob złożony został obok swoiego Oyca. w grobie do wiecznego spoczynku Wielki Monarcha, który po Królewsku myślił, po Królewsku żył, y naostatek po Królewsku życia dokonał; Cnota, portret iego, za wzor dobrych Monarchow, w Kościele *Nieśmiertelności* wystawi; a sztuka Malarska y Snycerska, przy *Tytusie. Traianie,* y *Antoninie.* naprzyszły czas umieszczą Posąg *Wielkiego Fryderyka.*

Z Austryi dnia 2. *Września.* Gdy dnia 25. Sierpnia Cesarz Jmć przybył do *Luxemburgu,* wkrótce zaraz udał się do *Wie*miał konferencyą z niektoremi Ministrami, a potym nazad powrócił do tegoż *Luxemburgu.* Za pewną rzecz twierdzą, że harmonia między Dworami Cesarskim y *Pruskim,* być się zdaie iak naylepsza, y ścisłą przyiaźń obiecuie między niemi. W *Ziemi Siedmigrodzkiey,* rozmaite maią być założone Magazyny, czas okaże, czy nie oznacza to woyny z *Portą.*

Z Paryża dnia 4. *Września.* W sobotę, Pan *Linguet,* znowu indukował swą sprawę przeciwko Xiążęciu *Aiguillon.* Tak wielki był nacisk na tey Indukcie, iż wielu zostało ciężko ranionych, miedzy któremi ieden iuż umarł.

Z Hagi dnia 5. *Września..* *Stany Generalne,* dnia dzisieyszego były zgromadzone, y następuiącą przedsięwzięły rezolucyą: 1*mo.* Dać Ordynans Reymentom, ażeby były w gotowości do marszu na pierwsze skinienie. 2*do.* Tymże samym Reymentom przykazać, ażeby bez wyraźnego rozkazu *Stanow Generalnych,* nie ważyły się odmieniać tych mieysc. na których stoią Garnizonami. 3*tio.* Zadnych nie

ſportowania woyſka y woiennych bagażow. 4*to*. Piſać do rozmaitych Miaſt Magiſtratow, ażeby mieli ſię na baczności.

Z Wiednia dnia 6. Września. Cesarz Jmć, ręką właſną piſanym biletem, ſkaſſował na przyſzły czas, wſzyſtkie Chorowe ſpiewania Zakonnikow; daiąc za przyczynę, iż przez takowe codzienne ſpiewania, mocno zdrowie nadwerężaią, y ſtaią ſię niepożytecznemi kraiowi. A tak odtąd Zakonnicy, iak inni Xięża, Brewiarz ſwóy będą cicho odprawowali. Pułk *Ułańſki*, w Obozie przy *Minkendorf*, wielkie z ſwych woyſkowych obrótow ode brał od Ceſarza Jmci pochwały; który ieſzcze trzy dywizye *Ułańſkie* uſtanowił. Słychać, że Ceſarz Jmć zamyśla, wſzydować na czas przyſzły.

Z Hamburga dnia 12. *Wrześ*. Flota *Wenecka* na nowo przypuściła ogień do miaſta *Biſserta*, y wiele magazynow y domow z ziemią zrównała. W *Tunecie* lękaią ſię rozruchu, a *Szwecki* Konſul z tey przyczyny do *Liworny* wyiechał. *Tunetańczycy* podchlebiaią ſobie, że *Kapitan Baſza* z Flotą *Turecką* poſpieſzy im na ſukkurs.

Syn, którym Xiężna Jeymć małżonka Xiążęcia Jmci Maxymiliana *Bipontſkiego* rozwiązana zoſtała, otrzymał na Chrzcie S. imiona: *Karol, Ludwik Auguſt*. Król Jmć *Francuſki* y panuiący Xiąże *Bipontſki*, zaſtępowali mieyſce Rodzicow Chrzeſnych.

DONIESIENIE z WILNA.

W magazynie JPana Benedykta Jochera *Kupca i Bankiera tuteyszego znayduie ſię do przedania w przednim gatunku żelazo* Wiśniewſkie *w ſztabach, którego centnar czyli funtow* 120. *Litewſkich koſztuie Złt*: 28. *Kamień zaś czyli funt*. 40. *przedaie ſię po Złt*: 9. *i groſzy* 10.

w Drukarni tuteyſzey znayduią ſię kſięgi naſtępuiące 1. *Hiſtorya Narodu Polſkiego tom ſiodmy*. 2. *Xiądz Pleban*. 3. *o Związkach. i przyſtosowaniu wzaiemnym rolnicſtwa rękodzieł i handlu*.